SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:760

av Alice Landerholm (M)

Ett offentligt domsregister och trygga dejtningsappar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett öppet och sökbart offentligt register över domar för grova brott mot nuvarande eller tidigare partner, där domarna redovisas under en bestämd tid, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge dejtningstjänster möjlighet att, efter användarens samtycke med digital e-legitimation, ta del av användarens uppgifter i belastningsregistret som villkor för att godkänna en profil och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Relationer inleds i dag i allt högre utsträckning via dejtingtjänster och sociala medier, mellan människor som saknar gemensamma vänner eller sammanhang. Den som träffar en ny partner har därför ofta mycket begränsade möjligheter att veta vem personen är. I värsta fall är det en person som tidigare har dömts för att ha misshandlat, våldtagit eller systematiskt kränkt en tidigare partner. Våld i nära relationer är sällan en engångshändelse utan ofta ett mönster som följer med från en relation till nästa.

Trots detta saknar samhället en ordning som gör det möjligt för den som är på väg in i en relation med en dömd våldsförövare att få kännedom om det. Uppgifterna finns i belastningsregistret men omfattas av sekretess gentemot just den som har störst behov av dem. Tomrummet har under flera år fyllts av kommersiella söktjänster med utgivningsbevis. Att hundratusentals personer, varav en majoritet kvinnor, betalar för att kontrollera sina dejter visar hur stort behovet är. Tjänsterna har emellertid varit ett osäkert verktyg. Domar har raderats genom hemliga förlikningar, och bagatellbrott har publicerats sida vid sida med grova våldsbrott utan tidsgränser. Genom EU-domstolens dom den 9 juli 2026 i mål C-199/24 står det dessutom klart att publicering av brottmålsdomar mot betalning i princip inte utgör journalistisk verksamhet enligt dataskyddsförordningen. Den möjlighet som många kvinnor har förlitat sig på håller därmed på att försvinna, utan att något har ersatt den.

Svaret på denna utveckling kan inte vara total sekretess. Staten bör ta ansvar för att den som har ett befogat behov av att veta också kan få veta, under ordnade och rättssäkra former. Mot denna bakgrund bör en reform genomföras i två delar: ett begränsat offentligt domsregister och en möjlighet för dejtingtjänster att kontrollera sina användare mot belastningsregistret.

Irland antog i juli 2026 den så kallade Jennie's law, som inrättar ett offentligt register över domar för grovt våld mot partner eller tidigare partner. Lagen är uppkallad efter Jennifer Poole, som vid 24 års ålder mördades av sin före detta partner 2021 utan att känna till att han tidigare hade dömts för att ha misshandlat en annan kvinna. I det irländska registret, som publiceras på domstolsväsendets webbplats, beslutar domaren om publicering, brottsoffret måste samtycka och den dömde kan tidigast efter tre år ansöka hos domstol om att bli struken.

Sverige bör införa ett motsvarande register. Registret bör omfatta grova brott mot nuvarande eller tidigare partner, såsom mord, dråp, grov misshandel och misshandel av normalgraden, våldtäkt, sexuellt övergrepp, grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning, olaga förföljelse, grovt olaga hot, olaga frihetsberövande och olaga integritetsintrång. Frågan om en dom ska föras in i registret bör avgöras av tingsrätten i domen på yrkande av åklagaren. Publicering bör förutsätta att domen har vunnit laga kraft och att brottsoffret samtycker, så att ingen som har utsatts för brott pekas ut mot sin vilja. I registret bör den dömdes namn, födelseår och hemkommun redovisas tillsammans med brottet, påföljden, domstolen och datum för domen, medan personnummer, adress och uppgifter om brottsoffret inte bör redovisas.

Registret bör föras av Domstolsverket och publiceras på Sveriges Domstolars webbplats, sökbart på namn och med hänvisning till stödinsatser för den som söker. Uppgifterna bör redovisas under en bestämd tid och därefter tas bort automatiskt. Som utgångspunkt bör tiden vara fem år från avtjänat straff och tio år för de grovsta brotten, såsom mord, dråp och våldtäkt. Den dömde bör kunna ansöka hos domstol om att strykas tidigast tre år efter avtjänat straff. Registret ska inte utgöra ett tilläggsstraff utan ett skydd för framtida brottsoffer, avgränsat till de brott där risken för en ny partner är störst och till den tid då risken är högst. Till skillnad från de kommersiella söktjänsterna prövas varje uppgift av en oberoende domstol, och uppgiften försvinner när tiden har löpt ut.

De flesta som utsätts för våld i en ny relation har aldrig hört talas om förövaren innan de träffas. Kontrollen bör därför kunna ske redan där kontakten uppstår, i dejtingtjänsten, och innan en profil blir synlig för andra användare. Dejtingtjänster bör därför ges möjlighet att ställa krav på kontroll mot belastningsregistret som villkor för att godkänna en profil. Användaren bör legitimera sig med e-legitimation och lämna sitt samtycke till att tjänsten direkt från Polismyndigheten tar del av samtliga uppgifter om användaren i belastningsregistret. Våld i nära relationer föregås ofta av annan brottslighet, och den som driver tjänsten bör själv kunna avgöra vilka brott som är oförenliga med tjänstens villkor. Bedömningen bör göras enligt publicerade och förutsebara villkor, och en godkänd profil bör kunna märkas som verifierad. Kontrollen bör förnyas regelbundet, exempelvis årligen.

Uppgifterna bör endast få användas för godkännandet. De bör inte få visas för andra användare, inte lagras längre än vad bedömningen kräver och inte säljas eller lämnas vidare. Endast tjänster som har anmälts och står under tillsyn av Integritetsskyddsmyndigheten bör få ansluta sig, och överträdelser bör kunna leda till sanktionsavgifter och avstängning. Den som nekas bör få veta att beslutet grundar sig på kontrollen och ha möjlighet att begära omprövning, exempelvis om uppgifterna är felaktiga. En sådan ordning gör det möjligt för dejtingtjänsterna att erbjuda en trygghet som i dag saknas. Samtidigt kan personer som har dömts för våld mot en tidigare partner hindras från att använda tjänsterna för att söka nya offer.

Båda delarna av reformen förutsätter lagstöd enligt artikel 10 i dataskyddsförordningen samt ändringar i lagen (1998:620) om belastningsregister och i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Regeringen bereder för närvarande betänkandet Personuppgifter och mediegrundlagarna (SOU 2024:75), som syftar till att

begränsa grundlagsskyddet för söktjänster. Det arbetet bör kompletteras så att staten inte enbart stänger de kommersiella tjänsterna utan också skapar de lagreglerade alternativ som beskrivs i denna motion.

Den som har avtjänat sitt straff har ett legitimt intresse av att kunna gå vidare, och de flesta förövare är aldrig dömda. Det offentliga registret är därför avgränsat till grova brott mot partner, prövas av domstol och gäller under begränsad tid. Kontrollen i dejtingtjänster bygger på samtycke och sker utan att uppgifterna sprids. Ingen av åtgärderna ersätter annat förebyggande arbete, men tillsammans ger de kvinnor verktyg som i dag saknas.

Alice Landerholm (M)